

עין משפט מסכת גיטין

דף ב.

עין משפט א.ב.

אה"ע סימן קמב סעיף א

א. המביא גט מחו"ל צ"ל בפ"נ ובפנ"ח, וה"ה המביא מחו"ל לחו"ל, או מא"י לחו"ל, אם השליח היה עומד בשעת כתיבתו וחתימתו אומר בפני נכתב ובפנ"ח *^א. ואפי' אין עדיו ידועים לנו כשר, ואפי' שמותיהם כשמות כותים אין חוששין לו. ואפי' נשים שאינם נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה ולומר בפ"נ ובפנ"ח. ואין הבעל יכול לערער = אח"כ ג.

ב. אם השליח לא היה בשעת כתיבת הגט וחתימתו ^ד, אין לו תקנה לגט עד שיתקיים בחותמיו, והשליח יכול להיות אחד מתוך השלושה לקיימו אם אינו קרוב, ואם נמסר בלי לקיימו הרי זה פסול, ואם נישאת לא תצא, ואם יבוא הבעל ויערער אינה מגורשת. אבד הגט בינתיים הרי זו ספק מגורשת.

ג. מה שהצריכו לומר בפ"נ ובפנ"ח הוא מפני שאין עדים מצויין

א. רמב"ם ממשנה ריש גיטין וכחכמים. ויש מי שכתב שאין לסופר להיות בעצמו שליח מפני שצ"ל אני כתבתיו ואין זה כתקנת חז"ל, והרדב"ז כתב דמותו למנותו כשליח ואפי' יאמר כתבתיו, ואם אחר שהשליח אמר בפ"נ ובפנ"ח שאלוהו אם נכתב לשמה ואמר איני יודע כשר, כ"כ בספר תומת ישרים סי' י"ט הביאו הב"ה, ואם שאלוהו בי"ד נכתב ונחתם לפניך ואמר הן לא מהני, עד שיאמר בעצמו בפ"נ ובפנ"ח, שם מתומת ישרים סי' ל"ז ול"א.

ב. ואם עירער אפי' הכי גובה כתובתה מלקוחות, אבל תוספת כתובה לא, אבל מהבעל גובה גם תוספת כתובה, כ"כ הב"ש. ואם הבעל יערער מיד בעת אמירת השליח בפ"נ ובפנ"ח שעוד לא התקבלה עדותו ונאמנותו בבי"ד, וצריך קיום מן התורה בטענת מזויף של הבעל לר"מ הוי עירער, ועיין בב"ש ס"ק ל"א.

ג. אבל אם הבעל הביא ב' עדים שזה מזויף, הגט בטל וכמו שכתב בשו"ע סעיף ב'.

ד. בחתימה לא מהני שמע קול קולמוס, אלא צריך שיראה כל החתימה, כ"כ הב"ש בס"ק ל'.

לקיימו אם יבוא הבעל ויערער, והיום אף בא"י עצמה צ"ל בפני נכתב ובפנ"ח ^ה.

הגה: ד. אם יש הרשאה ביד השליח שכתוב בה מי הם עדי הגט י"א דאין צריך לומר בפ"נ ובפנ"ח דהוי קיום ^ו, ויש חולקין וכן נוהגין, ואין לשנות דאף אם יש הרשאה ביד צריך לומר בפ"נ ובפנ"ח.

דף ב:

עין משפט א. אה"ע סימן קמב סעיף א
עיין לעיל דף ב. עין משפט א

עין משפט ב. אה"ע סימן קמב סעיף יח

יח כג. עשה הבעל שני שליחים לתת גט לאשתו, אינם צריכים לומר בפ"נ ובפנ"ח, ואע"פ שלא נכתב ונחתם בפניהם נותנים אותו לה ותהיה מגורשת. והוא שיהיו כשרים להעיד ^ז. וי"א דאם בא הבעל ויערער צריך בכל זאת שיתקיים בחותמו ^ח.

וי"א דאם שלח שליח אחד, והשני מעיד שבפניו נתן הבעל לשליח זה ^ט הגט להוליך לאשתו, א"צ שהשליח יאמר בפ"נ ובפנ"ח, וכזה יש שמצריך שימסרנו בפני עדי השליחות עצמם ^י.

ה. ובזמן הזה אף מבית לבית, מתוס' ריש גיטין וברמ"א
ו. רשב"א, וי"ח הוא הריב"ש

ז. וכאן אפי' שניהם סומים כשרים להביאו. וטעם שלא הצריכו בשניים לאמר בפ"נ ובפנ"ח הוא משום דלא שכיחי, כ"כ הב"ש. אך קשה והרי השו"ע כתב והוא שיהיו כשרים לעדות וסומא פסול לעדות ואיך ב' סומים יהיו כשרים להביאו וצ"ע. ועיין בפ"ת בס"ק י"ט שהעיר כן ע"ש. ובגט מקושר כתב דגם ב' סומים פסולים להביא גט.

ח. היינו שאומר מסרתי להם גט מזויף אבל אם מכחיש אותם שלא שאל אותם אינו נאמן לכו"ע. ב"ש.

ט. היינו שאומר שעשאו לשליח בפני שנים, דאין מצרפין השליח, ב"ש ס"ק ל"ט.

י. שלא יהיה חצי דבר, כיון שהשליח אינו אומר בפ"נ ועיקר קיום הגט הוא ע"י עדותם של אלו ע"כ צריך שיהי' בפניהם. הגם שעדי שליחות לחוד ועדי מסירה לחוד, ע"כ כתב השו"ע יש מי שמצריך, ושאני סומא שאינו ראוי כלל לשליחות בלא עדים, לכך התם

עין משפט ג.ד.

י"ד סימן קכז סעיף ג

ג. ה. עד אחד נאמן באיסורין להתיר אבל לא להחמיר ^ב.

הגה: י"א דבדבר שיש לברר כגון שאחד אומר לו בא ואראך עכו"ם מנסך יינך צריך לחוש ^ל לדבריו.

הגה: וכל דבר שלא איתחזק לא להתיר ולא לאיסור, עד אחד נאמן עליו אפי' לאוסרו ^מ.

הגה: כל היכא שאיתחזק דבר איסור כגון טבל או חתיכת בשר שאינה מנוקרת אין העד נאמן עליו להתירו ^ב אלא א"כ בידו לתקנו.

הגה: היו ב' חתיכות אחת של היתר והשניה של איסור נאמן העד ^ב לומר זה היתר וזה איסור.

הגה: אדם נאמן על שלו אפי' איתחזק איסורא.

דוקא מודה הב"י דהוי חצי דבר, אבל בשליח כשר ועד שני מעיד שבפניו מסר הבעל לידו, כי הכא דאצ"ל בפ"ג, ס"ל דהוי דבר שלם. כ"כ בב"ש ס"ק ל"ט.

ב. ב"י היכא דלא איתחזק איסורא, והרא"ש בפ"ג דמועד קטן דף ל"ה דגמרינן לה "ומספרה לה" לעצמה.

וכתב הש"ך בס"ק כ"ג לפרש דברי השו"ע דהיינו שנמצא עד אחד נאמן באיסורין להתיר אפי' בלא שתיתק הבע"ד שתהיה כהודאה אבל להחמיר לא נמצא שעד אחד יהיה נאמן בלא שתיתק הבע"ד, דממ"נ היכא דלא איתחזק לא להתיר ולא לאסור אסור מספק בלא העד והיכא דאיתחזק להתיר אין העד נאמן לאסור אם לא שבידו, וכמו בסעיף א'.

ל. פי' שצריך לילך עמו אבל אם הלך עמו ולא מצאו לעכו"ם אין כאן איסור. כ"כ הט"ז בס"ק ה'. וכתב הש"ך בס"ק כ"ד דאפי' הבע"ד או אפי' עד אחד מכחישו נאמן בדבר דאיכא לברורי, כך מוכח בש"ס ובפוסקים.

מ. היינו אפי' בלא שתיתק הבע"ד כגון שאינו לפנינו או שאומר איני יודע. ש"ך ס"ק כ"ה. וכתב הש"ך בס"ק ה' אע"ג דבלאו הכי אסור מספק מ"מ חשיב עדותו לודאי איסור ונפ"מ לענין ספק ספיקא.

נ. ואפי' אין עתה בידו לתקנו כ"כ התוס' בגיטין דף ב' ע"ב ד"ה ע"א, ובעירובין נ"ט ע"א ד"ה ותחומין ודלא כחולקים. ביאורי הגר"א אות כ"ה.

וכתב הט"ז בס"ק ו' דמיירי שהבשר כבר נחתך לחתיכות קטנות אבל כל שניכר בו ניקור ודאי דנאמן שהרי אנו רואים אותו שהוא מנוקר, ואין לחוש שניקרו מי שאינו בקי בניקור, ועיין עוד מה שתמה על דברי הרמ"א, ובנה"כ כתב דהעיקר כדברי הרמ"א.

ס. ואע"ג דאיתחזק איסורא במקום הזה מ"מ בחתיכה זו לא איתחזק האיסור. ש"ך ס"ק כ"ז.

ועל שלו אדם נאמן אפי' איתחזק הואיל ובידו לתקנו. ש"ך ס"ק כ"ח מהרא"ש.

- הגה:** מי שאומר פלוני חכם הכשיר לי והחכם מכחישו, עיין בסי' קפ"ה.
- הגה:** אם לגבי עדות אנו אומרים דין הפה שאסר הוא הפה שהתיר ^ע, עיין באבן העזר סי' קנ"ב.
- הגה:** אשה נאמנת לומר בדבר איסור תיקנתיו ודוקא בודאי איסור כגון ניקור בשר וכדומה אבל בספק איסור או איסור שיש בו צדדים להקל ^פ אין אשה נאמנת דדעתה קלה להקל.
- הגה:** קטן אין לו דין עד להיות נאמן באיסורין ^צ מ"מ אם הוא חריף ובקי בדבר ויש רגלים לדבריו יש להחמיר אם מעיד על דבר איסור.
- הגה:** אם הקטן מעיד על איסור דרבנן להקל ולא איתחזק איסורא כגון בדיקת חמץ נאמן שהאמינוהו בדבר דרבנן אבל אם איתחזק איסורא אינו נאמן כלל ^ק.

אה"ע סימן יא סעיף א

עין משפט ה.

א. קינא לה בעלה ונסתרה ^ר, ולא שתתה מי המרים אסורה לבעלה, ואחרי שבעלה גירשה אסורה לזה שנתייחדה עמו, ואם נישאת לו

- ע.** בגאון ציין למשנה בכתובות י"ח ע"ב.
- פ.** וכן דבר שיש בו טירחא אין האשה נאמנת דנשים עצלניות הן והוסיף דנשים נאמנות על ניקור רק על חלק הקדמי אבל בחלק האחורי שיש בו טירחא יתירא אינם נאמנות. כ"כ מהמהרש"ל. ש"ך ס"ק ל'. ובדבר שנאמנת אפי' באיסור תורה כיון שבידה ופשוט הוא.
- צ.** מיירי כשאין הבע"ד שותק ומודה אלא אומר איני יודע אבל בשותק מחמת הודאה הקטן נאמן, כך משמע מריב"ש סי' רמ"ה. ש"ך ס"ק ל"א. ועוד כתב דאם הקטן בידו נאמן אפי' להוציא דבר מחזקתו להתיר או לאסור, ועיין באו"ח סי' תל"ו ובירור"ד סוף סימן מ"ח.
- ק.** כתב בביאורי הגר"א אות ל"ב, דהכלל הוא כי בדבר שבידם לתקנו אפי' אשה וקטן נאמנים אפי' בדאורייתא כמו שחיטה באשה וקטן היודע לשמור גופו ודוקא שאין טורח. כמ"ש התוס' בגיטין או כשיש ספק וצד להקל שבזה אין נאמנים ע"ש עוד.
- ר.** מגמ' סוטה כ"ז ויבמות כ"ד וכ"ה. ולא שתתה מי המרים בין שלא רצה בעלה להשקותה בין שלא רצתה היא, ודבר זה צ"ע אם עומדת וצווחת טהורה אני ורוצה לשתות ובעלה מעכב למה תאסר לנחשד. ח"מ. וה"ה דאשה זו אסורה לכהן אחרי מיתת בעלה.

תצא אפי' יש לה בנים ממנו ^ש. אבל מבעלה אין מוציאים אלא אם כן נסתרה אחרי הקינוי.

א. אם לא קדם קינוי רק שבאו עדים ^ח שנסתרה עם איש זה ובא ומצאה שעומדת על המטה וחוגרת, או יוצאים ממקום אפל, או מנשקים ^א זא"ז, או נכנסו זא"ז והגיפו הדלתות אחריהם ^ב, או דבר מכווער אחר. אם הוציאה בעלה משום דבר מכווער זה, לא תנשא לנטען. ואם נישאת תצא, אך אם היו בנים ^ג לנטען ממנה לא תצא.

ב. במה דברים אמורים כשיצא ^ד קול דלא פסיק יום ומחצה, ולא היו אויבים לאף צד. ואם ^ה חסר דבר מכל הנ"ל, אם נישאת לנטען ^ו לא תצא, אפי' אין לה בנים ממנו. ואפי' בא עד אחד ^ז ואומר שזינתה עמו לאו כלום.

הגה: ד. עדי כיעור מצטרפים ^ח דשאני מעדי קידושין, ואף שראו זה אחר זה

^ש. ובזה"ז אם בעלה רוצה לגרשה בעדי כיעור בע"כ רשאי, דבזה לא תיקן ר"ג. כ"כ מהר"ם מלובלין ודלא כרש"ל. כ"כ הב"ש בס"ק ו'. ומשמע מהשו"ע דאף לצאת ידי שמים אינו חייב להוציאה.

^ת. ובעיני עדים כשרים ולא קרובים. כ"כ הב"ש בס"ק י"ב משב"י.

^א. הח"מ מסתפק האם כל זה דוקא בצירוף כיעור ששהו לפני כן שיעור כדי טומאה, או אף בלי שהו חיישינן שנטמאה פעם אחרת, ועיין בשו"ת הרב מזרחי סי' כ"ה.

^ב. היינו במנעול. כ"כ הרשב"א.

^ג. כן פירש הרי"ף דחוזר על הנטען כ"כ הגאון. ורמב"ם ורא"ש פירשו דאע"פ שיש בנים מהראשון תצא.

^ד. כתבו הרש"ל והב"ח דהקול לא מכח העדי כיעור, אלא מדבר אחר. כ"כ הב"ש ס"ק ט"ו.

^ה. מלשון זה משמע דלא תנשא לכתחילה, ויראה דאף מכח הקול בעלמא לא תנשא דירחיק עצמו מלזות שפתיים, כמו הנטען מהשפחה והנוכרית. כ"כ הח"מ.

^ו. מגמ' קידושין ס"ו, מההוא סמיא.

^ז. ודעת רש"י ביבמות כ"ה דמוציאים אף מבעלה ע"י קול דלא פסיק, אפי' לא הוחזק בבי"ד עם עדי כיעור. כ"כ הב"ש ודוקא אם אין לו בנים ממנה. אבל הח"מ תמה דאף דיש לו בנים מוציאים, דבהרמב"ם להדיא כתוב להיפך. אבל באחד מהם דהיינו קול או עדי כיעור אין מוציאים. ואם בעלה הוציאה בדבר אחד וכנסה הנחשד, מוציאים ממנו אם אין לה בנים מהנחשד דכן משמע מהרי"ף ורמב"ם.

^ח. ממדרכי ביבמות כ"ה. וה"ה עדי טומאה אע"ג דטומאה שראה זה לא ראה זה. כ"כ הח"מ לפי טעם הב"י דאיסורי דומיא לממון. ומשמע דעד אחד בכיעור לאו כלום,

וכיעורים שונים.

אה"ע סימן קעח פעיף ט

יד. לא קינא לה, ועד אחד מעיד שזינתה והיא שותקת^ט, אם הוא נאמן בעיניו ודעתו סומכת עליו כשנים יוציא ויתן כתובה, ואם לאו מותרת לו.

טו. הגה: האשה בעצמה שאמרה לבעלה שזינתה אם מאמינה ודעתו סומכת עליה חייב להוציאה, אך אין כופין אותו. וה"ה כשיש רגלים לדבר כמבואר בסי' קט"ו. וי"א דבזה"ז שיש חדר"ג^י שלא לגרש אשה בעל כרחיה אינו נאמן לומר שמאמינה כדי לגרשה בע"כ^ב, או שמאמין לדברי העד, דחיישינן שמא עיניו נתן באחרת ואומר שמאמינה או שמאמין

אולם אם מהימן ליה נאמן. כ"כ הח"מ, והב"ש חולק אף במהימן ליה. ובענין עד אחד בכיעור עיין רא"ש יבמות ודעת ר"ת שם.

וה"ה בעד אחד בטומאה לאו כלום אם לא שמהימן ליה כבי תרי דנאמן כ"כ הח"מ והגאון הכריע כהח"מ ודלא כב"ש.

טז. כאן הוסיף השו"ע והיא שותקת, וכן היא גירסת הב"י ועיין בסי' קט"ז, ולדעת המהרש"ל כשהיא שותקת אפי' אינו נאמן בעיניו כבי תרי חייב להוציאה, כיון שהיא שותקת. וגירסתו כאן בהלכה והוא שותק היינו הבעל, שאז דוקא אם נאמן העד בעיניו חייב להוציאה, ואם הוא שואלו מנין לך זאת וכדומה, אינו חייב להוציאה אלא משום לזות שפתיים. ועיין בב"ח ובדרישה בסי' קט"ו ובב"ש.

י. וה"ה החרם שלא לשאת אשה על אשתו או מכח שבועה או המנהג וזה מעכבו שלא לשאת אשה אחרת, וע"כ אומר שמאמינה אע"פ שאינו מאמין. לפ"ז לדעת השו"ע בסי' א' סעיף י' שחדר"ג שלא לשאת אשה על אשתו לא פשטה תקנתו או שהיא רק עד סוף אלף החמישי, וכן בחרם שלא לגרשה בע"כ לא הזכיר מרן השו"ע כלום מזה בסי' קי"ט סעיף ו', והרבה פוסקים כותבים שלא נתקבל חרם זה לדעת מרן, א"כ היה צריך להיות הדין שאם האמינה כבי תרי שחייב להוציאה, אולם מכיון שיש שבועה שלא לשאת אשה על אשתו או שבועה שלא לגרשה בע"כ או מכח המנהג שלא לשאת אשה עליה, לכן גם לדעת מרן השו"ע ישנו חשש שמא עיניו נתן באחרת על מנת שביה"ד יתיר לו לשאת אשה אחרת ולא ישאר עגון, וע"כ חוזר הדין שאינו נאמן גם להשו"ע.

כ. אבל במקרה שמאמינה שזינתה, א"כ רצונה לדבריה בגט, ואין כאן כלל חדר"ג שמגרשה בע"כ, וא"כ מדוע שלא יוכל לומר שמאמינה לגרשה מרצונה, אבל אם נאמר שיש כאן עוד החרם שלא לשאת אשה על אשתו ניחא שאומר שמאמינה כי עיניו נתן באחרת לשאת אותה וע"כ אינו נאמן. או אפשר שאומר שמאמינה ואעפ"כ ישנו חדר"ג שלא לגרשה בע"כ, כגון באשת כהן ואמרה לו שזינתה באונס וע"כ אינה רוצה לקבל גיטה, ומדינא אינו יכול לומר שמאמינה לגרשה בע"כ, ועדיין חדר"ג במקומו, וצ"ע. ועיין פ"ת ס"ק י"ט בשם הנו"ב, ובדין האיש שאמר אשתי זינתה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

לדברי העד אע"פ שאינו מאמין. ומנדין אותו על שאומר שמאמינה ל וגרם לבטל חרם ר"ג. והוא הדין בכל מקום שאינו יכול לגרש בלא דעת האשה מכח שבועה. וי"א כיון שאינו יכול לומר שמאמינה לבטל החרם כופין אותו ומשמש עמה ^מ, אע"פ שאומר שמאמין לדברי העד, מאחר שהאשה אינה מודה, או אמרה טמאה אני וחזרה ונתנה אמתלא לדבריה. וי"ח וסוברים דאף בזמה"ז נאמן לומר שמאמין לדבריה או לדברי העד. אבל אם היה לו קטטה עמה לכו"ע אינו נאמן לומר שמאמין לדבריה או לדברי העד.

ל. במהרי"ק שורש ק"י מביא ב' דעות אם מנדין, ותליא אם נאמן לומר שמאמין לדברי העד או לא, דאם אינו נאמן א"כ אינו עוקר ומבטל תקנת ר"ג.
 מ. עיין בפ"ת ס"ק כ"א באריכות מהנו"ב תנינא סי' י"ב על סברת הי"א דכופין אותו והרי א"א להאכיל אדם איסור לדבריו, ולא מצאנו כלל שר"ג החרים בכה"ג שאמר שאסורה עליו, וסיים שאדם לא יפסוק מהרמ"א זה עד שיעיין ביש"ש בפ' ב' דיבמות סי' י"ח. ע"ש.